

ВОЛКОВА О. Ю.

ПОЛЬСЬКИЙ КОНСПІРАТИВНИЙ РУХ ПЕРШОЇ ЧВЕРТІ XIX СТОЛІТТЯ В ПРАВОБЕРЕЖНІЙ УКРАЇНІ У ПРАЦЯХ РОСІЙСЬКИХ ІСТОРИКІВ

У статті проаналізовано публікації російських істориків XIX-XXI століття, які зверталися до теми польського руху на території Правобережної України в першій чверті XIX століття. Завданням даної статті є аналіз історіографічного доробку, пов'язаного з вивченням проблем польського дворянського руху на Правобережній Україні. Даний аналіз дає можливість простежити процес студіювання проблеми російськими істориками, визначити основні підходи та наукові концепції.

Протягом останніх років простежується відновлення інтересу до історії таємних організацій, зокрема національних, які діяли на території України на початку XIX століття. Польський шляхетський суспільний рух першої чверті XIX століття, як складова частина визвольних змагань, став однією із актуальних проблем російської історіографії XIX-XX століття. Існує чимало досліджень, зокрема радянських, де розглядаються окремі проблеми польського руху першої чверті XIX століття на території України, але ця тема потребує окремого комплексного детального дослідження.

Правобережна Україна була активно задіяна у польському шляхетському русі першої чверті XIX століття. Польське питання, яке виникло в результаті ослаблення та трьох поділів Речі Посполитої, стало особливо актуальним в період після 1815 року, коли в результаті Віденських угод частина Польщі перейшла до складу Російської імперії. Це пояснюється роллю шляхетських змагань у соціально-політичній боротьбі за Правобережну Україну, що розгорнулася між поляками та росіянами після приєднання регіону до складу імперії.

Слід зазначити, що історіографічна традиція польської дворянської опозиційності бере свій початок у XIX столітті, одразу після поразки листопадового повстання 1830-1831 років.

Загалом даній проблемі приділено певну увагу, хоча історіографія питання більше стосувалася характеристики окремих польських товариств та ніколи не виступала предметом окремого дослідження. Головна увага російських істориків була зосереджена на дослідженні становлення польського руху в кінці XVIII-першій чверті XIX століття, та чинників, які безпосередньо вплинули на цей процес. Науковці звернули увагу на шлях становлення світогляду польських революціонерів та її реформацію впродовж першої третини XIX століття.

Структура та діяльність учасників руху разом із зв'язками з декабристами досліджувалися окремо. Історичні праці, в яких дослідники звертаються до питання щодо польського руху на території Правобережної України, можна умовно поділити на чотири періоди: праці дореволюційних істориків, звертання до вказаної проблеми в історичній літературі 20-х років XX століття, історичні праці 50-80 років XX століття та публікації кінця XX-

Волкова Оксана Юрійвна - аспірантка кафедри історії для гуманітарних факультетів Київського національного університету імені Тараса Шевченка

початку ХХІ століття.

Метою даної статті є дослідження польського руху на території Правобережної України у першій чверті ХІХ століття за працями російських істориків. У межах даної мети необхідно вирішити такі завдання: охарактеризувати погляди на польський конспіративний рух російських істориків другої половини ХІХ-початку ХХ століття; виявити тенденції у дослідженні ролі польського руху на території Правобережної України, характерні для російської історіографічної думки 20-х років ХХ століття, простежити дослідженість даного питання у наукових доробках кінця ХХ-початку ХХІ століття.

Дореволюційну історіографію польського руху на Правобережній Україні можна умовно поділити на ліберальну та консервативну.

Одним із перших до проблем історії польського руху звернувся Сергій Соловйов, який зробив детальний аналіз чинників, які вплинули на генезис руху впродовж кінця ХVІІІ століття з точки зору російського консерватизму. Науковець, розглянувши ситуацію в Речі Посполитій у другій половині ХVІІІ століття, прийшов до висновку, що саме польська шляхетська опозиційність стала на заваді реформаційним процесам, які назріли у державі, в результаті чого республіка загинула [1, с. 412].

С. Соловйов уважно дослідив зовнішні та внутрішні аспекти, які вплинули на синтез польського руху на даному етапі, зовнішньополітичну та внутрішньополітичну ситуацію та функцію, яку відіграла Польща для Європи [1, с. 556-557]. Науковець вважав, що саме шляхетський рух призвів до занепаду Польської держави. Історик звертав увагу на боротьбу, яка точилася між радикальною та консервативною шляхтою, яка в свою чергу стала рушійною силою знищення польської державності [1, с. 556-557]. Головною особливістю дослідження Сергія Михайловича Соловйова було залучення великого комплексу джерел, передусім офіційного характеру.

Серед основних представників консервативного напрямку слід згадати Ф. Сміта, який досліджував причини появи польського суспільного руху [2, 3, 4, 5]. Дослідник використовує архівні та опубліковані джерела, в результаті чого його праці містять відомості про ситуацію в Речі Посполитій наприкінці ХVІІІ ст., та на території південно-західних земель Російської Імперії. Науковець, дослідивши соціально-політичну ситуацію на території Польської держави, прийшов до висновку, що одну із головних ролей у руйнуванні Речі Посполитої відіграв національний характер польського народу.

Дослідження істориків В. Александренка, М. Богдановича, М. Шильдера та ін. розглядають суспільно-політичне становище Правобережної України наприкінці ХVІІІ-першої чверті ХІХ століття [6, 7, 8, 9, 10, 11, 12]. Науковці у своїй працях звертають увагу на намагання російських імператорів досягнути компромісу в польському питанні, намагаючись охарактеризувати політику стосовно Польщі як прогресивну. Дослідники намагалися виправдати рішення Миколи І щодо польських змовників.

Дослідження представників ліберального напрямку О. Корнілова, О. Погодіна, Ю. Подвинського та ін. аналізують політику Російської імперії відносно колишніх польських земель, та звертають увагу на помилки, які збільшили польську опозиційність [13, 14, 15, 16, 17, 18].

Обережна ліберальна політика розглядалася представниками цього напрямку як найкращий шлях у запобіганні повстанням, а придушення вільнодумства призводило лише до виникнення визвольних рухів на початку XIX століття. Історик Олександр Корнілов намагався виявити причини виникнення претензій на західні землі Російської імперії поляками. Він вважав, що поляки були єдиними носіями культури на тій території [19, с. 28]. Дослідником була використана велика кількість джерел, на основі яких він намагався зробити аналіз витоків, процесу становлення та ідеології рухів. В свою чергу О. Погодін звертає увагу на помилку уряду Російської імперії щодо нехтування конституцією Польщі [20, с. 120].

Російська історична наука XIX-початку XIX століття не звернула особливої уваги на питання ідеології шляхетського руху, про що свідчить відсутність наукових робіт даної тематики. Суспільний рух поляків розглядався як протиправні дії злочинців і наголошувалося на тому, що вимоги цих "злочинців" були безпідставними.

Розкрити тему масонства як одну із форм діяльності шляхетського суспільного руху кінця XVIII-першої чверті XIX ст. допомагають праці О. Пипіна та Г. Вернадського, які сприяють визначенню ролі масонства у тогочасному суспільстві, та порівняти російське та польське масонство як форми опозиційності. Г. Вернадський використав історико-генетичний метод дослідження, який допоміг проаналізувати процес ідейної еволюції масонства наприкінці XVIII-першої чверті XIX ст., і переконатися у тому, що масонські ложі у Російській імперії виконували роль політичних партій щодо самореалізації особи [21, с. 292]. Вчений звертав увагу на те, що з початку XIX ст. у середовищі масонів поширюються раціоналістичні ліберальні організації, які починають переважати з 1815 року. Погляди членів масонських лож дещо змінилися: "... те, що було колись консервативною опозицією, виродилося тепер у консервативну реакцію" [21, с. 319]. Дослідник у своїй праці використовував не лише велику кількість вітчизняної літератури, а й звернувся до іноземної та провів детальний аналіз джерел з історії масонства.

Протягом 1920-початку 1930-х років в російській історичній науці набула поширення марксистсько-ленінська методологія та запроваджена більшовицько-сталінська модель історичного процесу. Дослідження даного періоду характеризується концентрацією уваги на вивченні класової боротьби та революційних рухів [22, с. 318]. За ленінською схемою періодизації визвольного руху, проблема повстань польської шляхти розглядалася як перший, дворянський етап.

Важливою постаттю в російській історичній науці 20-х-30-х років XX століття був М. Покровський, праці якого містять синтез марксистсько-ленінської історіографії разом із ліберальним напрямком дорядянської історіографії. Дослідник, характеризуючи шляхетський рух, звертав увагу на існування двох зовнішньополітичних орієнтацій у ньому - проросійської та профранцузької, між якими згодом виникає конфлікт. Історик вважав, що наслідком виникнення польського визвольного руху стала політика Російської імперії стосовно польського народу.

У 1920-х роках розпочинається період зацікавленості російських

радянських істориків у дослідженні визвольних рухів XIX століття у зв'язку із ювілеєм повстання декабристів. Радянські історіографи, зокрема О. Пресняков, вивчали проблеми шляхетського руху наприкінці XVIII-першої чверті XIX ст. у сукупності із діяльністю декабристів, порівнюючи ці два рухи [23]. Вищезгадані дослідження допомагають виокремити специфіку польського шляхетського руху, його особливостей від декабристів.

Протягом кінця 1920-х-першої половини 1950-х років дана проблематика радянськими істориками не вивчалась, оскільки вся увага дослідників була зосереджена на класовій боротьбі, а польська опозиційність згадувалася лише в контексті загальноросійського визвольного руху, в межах декабристської тематики.

Починаючи з середини 50-х років XX століття російські радянські історики приділяли значну увагу дослідженню проблем ідеології суспільного руху польської шляхти на теренах України. Нові дослідження того часу дали можливість з'ясувати суспільно-політичну ситуацію, яка мала вплив на формування ідейних засад руху [24, 25, 26, 27, 28, 29]. Зробивши порівняльний аналіз руху польської шляхти та декабристів, дослідники визначили його основні форми і методи.

Характерною рисою праць російських істориків даної доби було дослідження польського шляхетського руху у взаємозв'язку з рухом декабристів, що прослідковується під час аналізу та порівняння ідеології та практичної діяльності обох рухів. П. Ольшанський та інші науковці вивчали генезис польсько-російського революційного союзу, який зародився у 1810 - 1820-х роках, а також різні аспекти шляхетського руху [30, 31, 32, 33].

Видання збірника "Связи революционеров России и Польши в XIX-начале XX вв." та колективної монографії "Очерки революционных связей народов России и Польши. 1815-1917 гг.", в роботі над якими взяли участь В. Дьяков, Л. Обушенкова, І. Міллер та інші, стало своєрідним підсумком радянських історичних досліджень. У цих наукових працях проаналізовано формування ідейних засад декабристського та шляхетського рухів, практичної діяльності учасників, досліджується встановлення зв'язків між двома рухами, їхні специфіка та протиріччя. Поділи Польщі та прийняття пізніше Конституційної хартії 1815 р. зображується як фон, на тлі якого визрівали майбутні події 1830-1831 рр.

Автори "Очерков революционных связей народов России и Польши. 1815-1917 гг." розглянули генезис та організаційну структуру таємних товариств. У монографії порівнюються різні форми та методи практичних дій учасників польського шляхетського руху, починаючи від масонства до створення конспіративних організацій, що прагнули вирішувати політичні та соціальні проблеми.

Радянські історики проаналізували зв'язки російського визвольного руху із представниками польського. Зв'язки між учасниками таємних товариств були розглянуті з точки зору їхніх взаємовпливів та спроб співпраці на прикладі декабристських організацій та польського Патріотичного товариства.

У 1984 році дослідники В. Дьяков, І. Міллер, Л. Обушенкова, С. Фалькович, Б. Попков та ін. випускають монографію "Польша на путях развития и утверждения капитализма". Автори дослідження проаналізували

форми та методи діяльності руху, визначили їх схожі риси та особливості на польських землях та в Галичині. Слід звернути увагу на те, що ці історики спробували комплексно проаналізувати розвиток шляхетського опозиційного руху кінця XVIII-першої третини XIX ст. Рух було розглянуто комплексно із суспільними процесами, що відбувалися на польських територіях, показавши їх взаємовплив та роль, яку відігравала опозиційність у житті суспільства. Серед недоліків слід згадати про невизначеність польської дворянської опозиційності на підросійських землях, відсутність аналізу руху на Правобережній Україні. Саме тут шляхетська опозиційність суттєво відрізнялася від загальнонаціонального руху.

Чималий внесок у дослідження проблем ідеології шляхетського суспільного руху зробив Володимир Дьяков [34, 35, 36, 37]. Історику належить спроба періодизації польських шляхетських змагань, яку він зробив відповідно до лєнінської схеми історії визвольного руху в Росії. Вчений вважав, що відмінністю польського національного руху кінця XVIII-першої чверті XIX ст. є поєднання соціально-економічної боротьби з національно-визвольною. Саме внаслідок втрати незалежності Польщею, шляхта, яка була не лише панівною верствою, а й суспільно-політичним лідером, очолила боротьбу за відновлення польської державності [37, с. 33].

Роботи І. Міллера [38, 39, 40] присвячені дослідженню різних аспектів польського суспільного руху. Історик сперечається з В. Дьяковим з приводу хронологічних меж шляхетського етапу польського визвольного руху. І. Міллер вважав, що цей етап тривав до 60-х років XIX ст. (В. Дьяков вказував як верхній кордон 1840-ві роки), оскільки польське повстання 1863-1864 рр. він характеризує як шляхетське [39, с. 188].

Міллер доводив, що "основною соціальною групою у польському суспільному русі 20-х років XIX ст. залишалася шляхта, а визначальною його формою - дворянська революційність" [40, с. 8]. Історик розглянув дві форми практичної діяльності польського шляхетського руху - легальні студентські організації та таємні товариства. Останні, в свою чергу, виникали передусім серед офіцерів польської армії. І. Міллер проаналізував контакти між учасниками польського та російського визвольних рухів та еволюцію їх практичної діяльності [40, с. 11].

Чільне місце у дослідженні проблем ідеології суспільного руху шляхти займають праці Л. Обушенової, присвячені формуванню польської національної самосвідомості наприкінці XVIII - у першій половині XIX століття. Дослідниця звертає увагу не лише на сутність національного визвольного руху, а й на роль, яку цей рух відігравав у духовному житті польського суспільства. На думку історика: "Польщу відрізняло також збереження після втрати незалежності тих соціальних груп, спадкової еліти - магнатства, державних та суспільних діячів, - що були носіями ідей незалежної державності й самостійного державного існування народу" [41, с. 21]. Заслугою дослідниці слід вважати встановлення безпосереднього зв'язку між шляхетським рухом та процесами, що відбувалися у суспільстві в цілому, доведення їхньої органічної взаємообумовленості.

В. Кутявін розглянув політичні ідеї, що виникли в польському емігрантському середовищі у 30-ті роки XIX століття, визначив методи їх

діяльності, звертаючи увагу на різноманітність ідейних засад та соціальну неоднорідність учасників шляхетського руху [42, с. 24].

В останні роки відновлюється інтерес російських істориків до польського руху і польського масонства на території Правобережної України на початку XIX століття. У зоні уваги дослідників з'явилися питання, які раніше лишались поза увагою істориків. У працях А. Серкова [43] розглядаються особливості масонських утворень, зокрема польських, дається характеристика устрою та напрямків діяльності масонських лож та польського конспіративного руху.

Оцінюючи доробок російських істориків XIX-XXI століття з проблем шляхетського суспільного руху в Правобережній Україні, слід зауважити, що основну увагу було приділено аналізу становлення, ідейного та практичного оформлення руху. І якщо науковці XIX-початку XX століття досліджували переважно чинники генезису та особливості суспільно-політичної ситуації на тлі урядової політики, радянські історики спробували підійти комплексно до вивчення факторів, що мали вплив на формування змагань в 1895-1830-ті роки, показати тяглість процесу та його історичну закономірність. Втім хоча російські історики і визнавали, що змагання за Правобережну Україну стали однією з вимог польської опозиції, вони не приділили цьому явищу значної уваги.

1. Соловьев С. М. История падения Польши / Сергей Михайлович Соловьев. - Сочинения: В 18 кн. - М.: Мысль, 1995. - Кн. XVI: Работы разных лет. - С. 405-628.
2. Смит Ф. История польского восстания и войны 1830-1831 гг.: В 2-х т. / Федор Смит. - Спб.: Типография Спиридонова и К, 1863. - Т.1 - 497 с., прил.
3. Смит Ф. История польского восстания и войны 1830-1831 гг.: В 2-х т. / Федор Смит. - Спб.: Типография Спиридонова и К, 1863. - Т.2 - 496 с., прил.
4. Смит Ф. Суворов и падение Польши: В 2-х ч. / Федор Смит. - Спб.: Типография Э. Веймара, 1866. - Ч.1 - 362 с.
5. Смит Ф. Суворов и падение Польши: В 2-х ч. / Федор Смит. - Спб.: Типография Э. Веймара, 1867. - Ч.2 - 355 с.
6. Александренко В. Н. Европейские державы и Польша в начале XIX в. (1807-1815 гг.) / Василий Никифорович Александренко // Из журнала Министерства Юстиции (июнь 1908 г.). - СПб.: Сенатская типография, 1908. - 40 с.
7. Богданович М. И. История царствования императора Александра I и России в его время: в 5 т. / Модест Иванович Богданович. - СПб.: Типография Ф. Сущинского, 1871. - Т.5 - 530 с.
8. Военский К. Император Николай и Польша в 1830 г. / Константин Адамович Военский. - СПб.: Типография А. С. Суворина, 1905. - 154 с.
9. Шильдер Н. К. Император Александр I. Его жизнь и царствование: В 3 т. / Николай Карлович Шильдер. - СПб. - 1897. - Т.2. - 408 с.
10. Шильдер Н. К. Император Александр I. Его жизнь и царствование: В 3 т. / Николай Карлович Шильдер. - СПб. - 1897. - Т.3. - 596 с.
11. Шильдер Н. К. Император Николай I. Его жизнь и царствование: В 3 т. / Николай Карлович Шильдер. - СПб.: Типография А.С. Суворина, 1903. - Т.1 - 800 с.
12. Шиман Т. Александр I / Теодор Шиман. - М.: Образование, 1908. - 157 с.
13. Козак С. Польсько-українські революційні зв'язки (1830-1863 рр.) / Степан Козак // УІЖ. - 1965. - №3. - С. 92-104.
14. Корнилов А. А. Курс истории России в XIX в.: В 3-х ч. / Александр Александрович Корнилов. - М.: Издательство М. и С. Сабашниковых, 1918. - Ч.1 - 283 с.
15. Пильц Э. Русская политика в Польше / Эразм Пильц. - Варшава: Товарищество Н.П. Карабасникова, 1909. - 143 с.
16. Погодин А. История польского народа в XIX в. / Александр Погодин. - М.: Издательство Лемана и Сахарова, 1915. - 297 с.

17. Подвинский Ю. Конституция Царства Польского и ее судьба (1815-1830 гг.) / Ю. Подвинский. - М.: Типография И.Д. Сытина, 1906. - 47с.
18. Гарле Е. В. Характеристика общественных движений в Европе XIX в. / Евгений Викторович // Очерки и характеристики из истории европейского общественного движения в XIX в. - СПб.: Типография Товарищества М.О. Вольф. - 1903. - С.1-54.
19. Корнилов А. А. Русская политика в Польше со времен разделов до начала XX в. / Александр Александрович Корнилов. - Пгтр.: Огни, 1915. - 93 с.
20. Погодин А. История польского народа в XIX в. / Александр Погодин. - М.: Издательство Лемана и Сахарова, 1915. - 297 с.
21. Вернадский Г. В. Русское масонство в царствование Екатерины II / Георгий Владимирович Вернадский. - СПб.: Издательство им. Н. И. Новикова, 1999. - 570 с.
22. Коцур В. П., Коцур А.П. Історіографія історії України / Віктор Петрович Коцур, Анатолій Петрович Коцур. - Чернівці: Золоті литаври, 1999. - 520 с.
23. Пресняков А. Экономика и политика в польском вопросе начала XIX в. Из истории дворянских настроений 20-х годов XIX в. / Александр Пресняков // Борьба классов. - 1924. - № 1 - 2. - С. 29-76.
24. Басевич А. М. Иоахим Лелевель - польский революционер-демократ, ученый / Абрам Моисеевич Басевич. - М.: Соцэргиз, 1961. - 190 с.
25. Киняпина Н. С. Реакционная политика европейских держав в польском вопросе (1830-1831 гг.) / Нина Степановна Киняпина // Вестник МГУ. Сер. 8. История. - 1952. №7(3)7 - С. 71-86.
26. Минаева Н. В. Правительственный конституционализм в России после 1812 г. / Нина Васильевна Минаева // Вопросы истории. - 1981. - №7. - С. 32 - 41.
27. Минаева Н. В. Правительственный конституционализм и передовое общественное мнение России в начале XIX в. / Нина Васильевна Минаева. - Саратов: Изд-во Саратовского университета, 1982. - 290 с.
28. Мироненко С. В. Самодержавие и реформы. Политическая борьба в России в начале XIX в. / Сергей Владимирович Мироненко. - М.: Наука, 1989. - 238 с.
29. Попков Б.С. Идеино-политическое развитие польского общества 1832-1862 гг.: Советская историография проблемы / Борис Семенович Попков // Вопросы истории славян. Межвузовский сборник трудов. - Воронеж: Изд-во Воронежского университета, 1986. - С. 52-65.
30. Лебедева Г. М. Новые материалы о " Содружестве польского народа" и Шимоне Конарском / Г. М. Лебедева // Из истории общественно-политического движения в России XIX в. - М.: Министерство культуры РСФСР, Гос. истор. музей, 1967. - С. 5-33.
31. Миллер И. С. Общественное движение 1815-1831 гг. Декабристы и Польша / И. С. Миллер // ИПППМ. - М., 1956. - Т. 2 - С. 7-14.
32. Ольшанский П. Н. Декабристы и польское национально-освободительное движение / Прохор Николаевич Ольшанский. - М.: Соцэргиз, 1959. - 226 с.
33. Ольшанский П. Н. Некоторые вопросы зарождения русско-польского революционного союза в 20-х годах XIX в. / Прохор Николаевич Ольшанский // Связи революционеров России Польши в XIX - начала XX в. - М., 1968. - С. 51-59.
34. Дьяков В. А. Идея межнационального сотрудничества в программах польских, русских и украинских революционеров 1840-х годов / Владимир Анатольевич Дьяков // Советское славяноведение. - 1971. - № 5. - С. 46-57.
35. Дьяков В. А. Маркс, Энгельс и Польша. Польская тема в творческом наследии основоположников научного коммунизма, их личные контакты с поляками / Владимир Анатольевич Дьяков. - М.: Наука, 1989. - 220 с.
36. Дьяков В. А. О социальном облике и классовой сущности польского освободительного движения 30-40-х годов XIX в. / Владимир Анатольевич Дьяков // Центральная и Юго-Восточная Европа в новое время: Сб. ст. - М., 1974. - С. 62 - 72.
37. Дьяков В. А. Состояние и задачи изучения русско-польского революционного сотрудничества в допролетарский период / Владимир Анатольевич Дьяков // Связи революционеров России и Польши в XIX - начале XX вв. - М., 1968. - С. 20-50.
38. Миллер И. С. Некоторые общие проблемы истории русско-польских революционных связей // И. С. Миллер. - Исследования по истории народов Центральной и Восточной Европы XIX века. - М.: Наука, 1980. - С. 172-186.
39. Миллер И. С. О толковании ленинского термина "шляхетское освободительное движение" // И. С. Миллер. - Исследования по истории народов Центральной и Восточной Европы XIX в. - С. 186-193.
40. Миллер И. С. Общественное движение 1815 - 1831 гг. Декабристы и Польша / И. С. Миллер // ИПППМ. - М., 1956. - Т.2. - С. 7-14.

41. Обушенкова Л. А. Влияние польского национально-освободительного движения на развитие национального самосознания (конец XVIII - 60-е годы XIX в.) // Культура и общество в эпоху становления наций (Центральная и Юго-Восточная Европа в конце XVIII - 70-х годах XIX в.). - М.: Наука. - 1974. - С. 20-40.

42. Кутявин В. В. О соотношении социальных и национальных проблем в программах польского национально-освободительного движения 1830-х годов (по материалам эмиграции) // Из истории общественной мысли и политических движений в новое и новейшее время. Куйбышев: Куйбышевский государственный университет. - 1988. - С. 20-31.

43. Серков А. И. История русского масонства XIX века. - СПб.: Изд. им Н. И. Новикова, 2000. - С. 199-200.

Волкова О. Ю. ПОЛЬСКОЕ КОНСПИРАТИВНОЕ ДВИЖЕНИЕ ПЕРВОЙ ЧЕТВЕРТИ XIX ВЕКА В ПРАВОБЕРЕЖНОЙ УКРАИНЕ В ТРУДАХ РОССИЙСКИХ ИСТОРИКОВ

В статье проанализированы публикации российских историков XIX-XXI века, обращавшихся к теме польского движения на территории Правобережной Украины в первой четверти XIX века. Задачей данной статьи является анализ историографического наследия, связанного с изучением проблем польского дворянского движения на Правобережной Украине. Данный анализ дает возможность проследить процесс изучения проблемы российскими историками, определить основные подходы и научные концепции.

Volkova O. Yu. POLISH SECRET MOVEMENT OF THE FIRST QUARTER OF THE XIX CENTURY ON THE RIGHT-BANK UKRAINE IN THE WORKS OF RUSSIAN HISTORIANS

The article analyzes the publications of Russian historians of the XIX-XXI centuries, who turned to the topic of the Polish movement in Right-Bank Ukraine in the first quarter of the XIX century. The aim of the given paper is the analysis of historiographical heritage associated with the study of the problems of the Polish nobility motion in Right-Bank Ukraine. This analysis makes it possible to trace the study of problems by Russian historians and identify the main approaches and concepts.

Отримано 16. 04. 2014